

Vil gjøre arbeidsuniformer bærekraftige

Uniformer er vanskelige å gjenbruke eller gjenvinne. Det ønsker gründerbedriften Smallmatters å gjøre noe med.

AV LAILA BORGES | PUBLISERT 11. NOV. 2022

– Det aller viktigste en tekstildesigner kan gjøre, er å tenke design for gjenbruk og gjenvinning, sier designer og partner Line Houge i Smallmatters.

Gjennom et forprosjekt støttet av Regionale forskningsfond Oslo (RFF Oslo), har Smallmatters og Norsk institutt for bærekraftsforskning (NORSUS) undersøkt hva som belaster miljøet mest i produksjonen av tekstilprodukter, og hvordan man kan redusere denne belastningen. Svarene de har funnet, vil Smallmatters bruke til å starte bærekraftig og sirkulær utvikling av tekstilprodukter, og bidra til å redusere den store mengden tekstilavfall.

Bruk og kast

I dag er tekstilindustrien i høyeste grad preget av den lineære økonomien. Tekstilene følger en rett linje fra produksjon til bruk og kast, enten de brukes privat eller i jobbsammenheng. Resultatet er at bare én prosent av alle tekstiler produsert i dag gjenvinnes til nye klær, ifølge [EUs tekstilstrategi](#).

Smallmatters har valgt å se nærmere på t-skjorter og gensere brukt av butikkansatte og kommunalt ansatte, idrettslag og private institusjoner, der de tror det er stort potensial for forbedring.

– Mange bedrifter i detaljhandelen bruker enormt mange t-skjorter til kampanjeperioder. Hva skjer med dem etterpå? Det får vi ikke helt tydelig svar på, men indikasjonen er at de kastes eller blir liggende på lager, sier daglig leder og partner Janicke Lorange.

FABRIKKBESØK: Janicke Lorange (t.v.) og Line Houge i gründerbedriften Smallmatters på besøk hos tekstilfabrikk i Italia som lager nye plagg av brukte tekstiler. (Foto: Smallmatters)

Utfordringen er den samme for alle typer uniformer: Det er krevende å få dem inn i et sirkulært kretsløp med flere runders gjenbruk, reparering og gjenvinning.

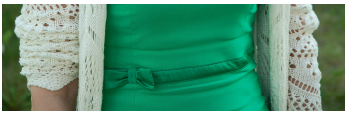
Starter hos designeren

Lorange og Houge påpeker at problemene starter allerede på designerens tegnebrett. Foreløpig er det svært få produsenter som klarer å lage uniformer som egner seg for gjenvinning etter endt livsløp. I likhet med andre klær er de ofte produsert av blandingsmaterialer, blant annet fordi det er lettere å fremstille, billigere og får frem fargene bedre. Samtidig gjør det plaggene vanskeligere å gjenvinne, forklarer Lorange og Houge.

Seniorforsker Synnøve Rubach ved NORSUS mener at uniform-markedet har stort potensial for mer gjenbruk og gjenvinning – og stort behov for mer kunnskap.

Det er kjempeviktig å løse utfordringen med det høye forbruket av tekstiler og klær, sier Synnøve Rubach som er seniorforsker i NORSUS.

VIKTIG UTFORDRING: Seniorforsker Synnøve Rubach ved Norsk institutt for bærekraftsforskning (NORSUS) har bidratt til Smallmatters undersøkelse om bærekraftig tekstilproduksjon. Hun mener det er viktig å bidra til redusert tekstilforbruk. Foto: Nora Homleid

Ubrukelige tekstillagre

Smallmatters oppsto da klesdesigner Line Houge og produktutvikler Janicke Lorange slo seg sammen for å bidra til en mer bærekraftig tekstilindustri. Deres første konsept var tøyposer, laget av utgåtte duker og sengetøy fra hoteller. Posene solgte de tilbake til hotellene, blant annet som skittentøyposer og handlenett.

Hos kundene fikk de ofte spørsmål om de kunne gjøre noe med alle profilvarene som de hadde liggende på lagrene sine: tekstiler med utdaterte logoer og farger.

– Når noen endrer logo eller farge på profilen sin, tenker de ikke på hvordan de kan gjenbruke det de allerede har. Da blir de sittende igjen med store tekstillagre som de ikke vet hva de skal gjøre med, sier Lorange.

Det var lite Lorange og Houge kunne gjøre med profilvarene som de ble tilbudt, men det ga dem en forretningsidé: Klarer de å lage uniformer som kan resirkuleres, løser de et stort avfallsproblem.

Kravene kommer

Næringslivet har i dag ingen krav om rapportering eller håndtering av tekstilavfall fra egen drift. Derfor vet ingen hvor store avfallsmengder det er snakk om. Det som er kjent, er at tekstilindustrien er en av de mest forurensende industriene og at produksjon av nye tekstiler står for 90 prosent av industriens utslipp, ifølge studien [Measuring fashion](#) fra 2018, der konsulentselskapet Quantis analyserte miljøkonsekvensene fra tekstilindustrien.

Det er også kjent at det kommer strengere EU-krav om tekstilproduksjon og håndtering av tekstilavfall i 2025. Tekstilstrategien er del av [EU-kommisjonens pakke om sirkulær økonomi](#), et sett med lovforslag og initiativer som skal fremme bærekraftige produkter. Der foreslår EU-kommisjonen at tekstiler skal designes slik at de får lengre holdbarhet, kan brukes om igjen, repareres og gjenvinnes.

– Med den nye lovgivningen må bedrifter ta ansvar for det de bruker av tekstiler. Her er det en stor forretningsmulighet, sier Lorange.

Skaffer seg pondus

Howdan skal gründerbedriften Smallmatters klare å få bedrifter og offentlige aktører til å kjøpe uniformer som varer lenger og kan repareres og gjenvinnes? På lang sikt kan det forsvares økonomisk, men mange velger det billigste produktet uten å tenke på hvor lenge det vil vare.

For å få økt pondus i møte med mulige kunder, har Smallmatters skaffet seg fakta og tall å slå i bordet med gjennom samarbeidet med NORSUS. NORSUS har tidligere kartlagt privat tekstilforbruk og ville gjerne bidra med økt kunnskap om tekstilforbruk i næringsliv og offentlig sektor.

FARGESORTERING: Ved en av fabrikkene som Smallmatters ønsker å samarbeide med, blir brukte plagg sortert etter farge før de kappes opp og spinnes til nytt garn. (Foto: Smallmatters)

Sammen har Smallmatters og NORSUS blant annet kartlagt fabrikker og teknologi som kan regenerere tekstiler – bryte dem ned til fibre som kan brukes til å spinne nye tekstiler.

NYTT AV GAMMELT: Genseren er laget av garn spunnet av brukte, blå klær. (Foto: Smallmatters)

Umulig uten støtte

– Vi hadde aldri kommet hit vi er nå, hvis vi ikke hadde fått støtten fra RFF Oslo. Vi hadde aldri hatt råd til å betale NORSUS for den jobben de har gjort. Støtten ga oss også mulighet til å besøke fabrikker i Italia for å undersøke hvordan de jobber med innsamling av brukte tekstiler, sier Lorange.

Synnøve Rubach i NORSUS sier seg enig.

– Det er veldig fint at det finnes denne typen virkemidler som muliggjør for små aktører å komme i gang med forskningsprosjekter, sier hun.

Hun tror prosjektet kan ha gitt gründerne i Smallmatters den kunnskapen de trenger for å begynne å bygge en ny forretningsmodell.

Søker partnere

Da Smallmatters besøkte tekstilfabrikker som lager klær og uniformer av resirkulerte tekstiler, fikk de høre at fabrikkenes kunder ikke er opptatt av hva som skjer med tekstilene etter bruk.

– Mange ønsker uniformer og klær laget av bærekraftige materialer, men tenker ikke på om de kan gjenvinnes igjen, påpeker Lorange.

I prosjektet har de belyst flere utfordringer, blant annet at regenerering av tekstiler ikke gjøres i Norge. De har utviklet noen ideer om hvordan uniformproduksjonen kan bli mer sirkulær. Ideene deler de foreløpig bare med kundene sine, men ifølge Lorange klarer de å svare på alle nøkkelpunktene i EUs tekstilstrategi.

Nå ønsker Smallmatters å søke om støtte til et hovedprosjekt der de kartlegger hele livsløpet til uniformene for å finne best mulig produksjonsmåte. Så snart de har funnet gode samarbeidspartnere, håper de å realisere en sirkulær kjede for uniformer.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 23. april 2026, kl. 15.13 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.